

## Húzóerő lehet az Európai Központi Bank stratégiája?

A magyar gazdaság nyitott, és viszonylag lassan követi a technológiai fejlődést. Ez veszélyes lehet, de remek fejlődési lehetőséggé is válhat.

Az Európai Unió működési alapjainak egyike az egységes piac, amely nagymértékben járult hozzá az európai jólét kialakulásához. Ennek egyik fontos pillére az a nyitott, versenyben érdekelt közeg, amelynek sikerült élni a globalizáció által nyújtott lehetőségekkel. A néhány éve zajló geopolitikai folyamatok miatt megtorpanó globális kereskedelem hatása mostanra érezhetővé vált – olyannyira, hogy azt már az Európai Központi Bank (EKB) sem hagyhatta szó nélkül.

Az Európai Központi Bank elsődleges feladata az euróövezet árstabilitásának biztosítása, így az eurózóna központi bankjaként arra törekszik, hogy az inflációt középtávon 2%-on tartsa. A pandémia, majd az orosz–ukrán háború hatásainak következtében az elmúlt években ezt a célt nem igazán sikerült elérni: az infláció 2023 márciusában 6,9%-os volt, és a korábban mért értékekhez képest jelentős csökkenésnek tekinthető,<sup>1</sup> hiszen 2022-ben 9,33%-os értékű volt, vagyis a többéves átlag több mint háromszorosa. Az infláció ilyen szintű emelkedését leginkább a rendkívül megdrágult energia ára magyarázza.

Jelenleg az Európai Központi Bank úgy látja, hogy a béke, a nyílt kereskedelem és a globális térben tapasztalható antagonisztikus politikai verseny nem létezhet egyszerre.<sup>2</sup> Fabio Panetta, az EKB igazgatóságának tagja szerint a nyílt kereskedelem és a béke csak akkor tartható fenn, ha a közös intézmények által támogatott, stabil politikai, gazdasági és jogi nemzetközi rend konfliktusmentes és kikényszeríthető módot kínál a nézeteltérések kezelésére. Ebben azonban nem sok okunk van reménykedni, így az EKB is a széttagolt-sággal számol.

Fabio Panetta szerint a világgazdaságot sújtó krízisek rámutattak a globalizáció kevésbé előnyös oldalára, vagyis a kölcsönös gazdasági függőséggel együtt járó sebezhetőségre. Számos ország, így az USA – az EU-n belül például

<sup>1</sup> Eurostat 2023.

<sup>2</sup> European Central Bank 2023.

legújabbban Franciaország is – a nagyobb autonómiára helyezi a hangsúlyt, különösen a stratégiai területeken, minimalizálva a kockázatokat. Csakhogy az erre irányuló erőfeszítések jelentős mértékben csökkenthetik a termelékenységet, és visszafoghatják a keresletet. Ezen folyamat miatt a globális piacokon emelkednek a kamatlábak, ez pedig várhatóan befolyásolja a tőkemozgásokat és a finanszírozási feltételeket. Mindez pedig a beruházások és a technikai fejlesztések ütemét is meghatározhatja. Az EKB igazgatósági tanácsa számol a nemzetközi munkaerő-kínálat változásaival: úgy látják, hogy a hazai munkaerőpiacok összetétele és dinamikája változni fog, ami hosszabb távon bérmegállapítási viszonyok változását és béremelést okozhat.

Más szavakkal, az EKB magas inflációval és emelkedő bérekkel számol, amit lassú gazdasági növekedés kísér majd. Sok elemző optimista, és nem számol stagflációval,<sup>3</sup> így az EKB sem, ám a geopolitikai sötét kilátások miatt több intézkedést terveznek bevezetni. Nem meglepő módon az intézmény az EU egységében látja egyik legfontosabb eszközét, hiszen a belső piacot és ezáltal a kialakuló globális kereskedelemben elfoglalt meghatározó helyet emelik ki, valamint a határozottabb fellépést sürgetik. Ugyanakkor a kereskedelmi konfrontációkkal járó veszteségeket elkerülnék, így a zárt blokkok kialakulását sem szívesen látnák.

Fontos kiemelni, hogy az EKB átgondolná az állami beruházások és a strukturális reformok irányait, illetve növelné a teljes tényezőtermelékenységet. Ez utóbbi alatt leginkább a hazai kutatásokba, valamint az élvonalbeli polgári és védelmi technológiákba való növekvő befektetést értik. Végezetül, úgy látják, hogy az egységes piacon belüli komparatív előnyöket kellene még jobban kihasználni és így az európai értékláncokat megerősíteni. Mindez előmozdítaná az uniós versenyképességet, valamint fokozná ellenálló képességét.

Magyarország nem az euróövezet tagja, így az EKB döntései nem érintik közvetlenül gazdaságunkat, ám a közvetett hatásait is rendkívül gyorsan megérezhetjük pénztárcánkon. A következőkben az EKB döntésének lehetséges hatásait igyekszünk ismertetni.

Az EKB igyekszik ellensúlyozni a globális piacokon tapasztalható töredettség káros hatásait, és kiemelik a szabad, tisztességes és nyitott kereskedelem fontosságát. Ez különösen lényeges Magyarország számára, hiszen gazdaságunk nyitottságát tekintve a világelsők között vagyunk. Bár az elmúlt években némileg csökkent a nyitottságunk,<sup>4</sup> a hosszabb távú tendenciákat

---

<sup>3</sup> KRUGMAN 2023.

<sup>4</sup> The Global Economy 2021a.

tekintve a Világbank adatai szerint világ 12. legnyitottabb gazdasága a magyaroké.<sup>5</sup> Ebben a rangsorban az EU tagállamai közül csak Luxemburg, Málta, Írország és Szlovákia előznek meg minket. Összehasonlításképpen az EU gazdasági motorjaként ismert Németország a globális rangsor 74. helyén áll, míg az unió másik nagy gazdasága, Franciaország a 113. helyezett. Mindez nem meglepő, hiszen a fejlett gazdaságok növekedését a túlzott nyitottság visszafoghatja.<sup>6</sup> A közepesen fejlett gazdaságok esetében a nyitottság többnyire gyorsabb növekedéssel járhat. Különösen igaz ez, ha az exportra szánt termékek vagy szolgáltatások fajtája változatos, és minőségük nagyon jó.<sup>7</sup> Vagyis míg az euróövezet számos tagállamát nem érintené különösebben súlyosan egy kevésbé nyitott kereskedelmi környezet, addig Magyarország számára ez rendkívül fájdalmas lenne.

Érdemes visszatérni az exportált termékek és szolgáltatások fajtájához és minőségéhez. Ezeket egy ország akkor tudja igazán könnyen előállítani, ha gazdasága versenyképes. A gazdasági versenyképesség mérése nem egyszerű feladat, éles viták vannak szakmai berkekben erről a kérdésről.<sup>8</sup> Mégis, az egyik leggyakrabban használt, így az egyik legelfogadottabb is a Világ-gazdasági Fórum (World Economic Forum, WEF) által összeállított Globális Versenyképességi Index. A WEF eszköze több mint száz gazdasági, műszaki és társadalmi tényezőt vesz figyelembe, amelyeket súlyozás után kiértékel, majd ezek alapján rangsorolja az országokat. Érdemes megjegyezni, hogy az itt használt mérések is jó adag szubjektivitást tartalmazhatnak.

A WEF legutóbbi riportja 2020-ban készült el, és a pandémia utáni gazdasági folyamatokat elemezte, ami minden szempontból rendkívüli esetnek számítható. A legutóbb elkészített, szokásos mérőeszközöket használó rangsorolás a 2018–2019-es évek mutatóit veszi figyelembe.<sup>9</sup> Ezek alapján a leginkább versenyképes gazdasága Szingapúrnak van, amelyet az USA, Hongkong, majd Hollandia követ. A top 10-es listán Japán, Svájc, Németország, Dánia, Svédország és az Egyesült Királyság szerepel. Magyarország a nem túl előkelő 46. helyet foglalja el, és a régió országai rendre megelőznek bennünket, így Csehország, Észtország, Szlovénia, Lengyelország és Szlovákia is.

Még ha figyelembe vesszük a rangsorolás egyes mutatóiban rejlő szubjektív értékelési lehetőségeket, akkor is feltűnő, hogy hazánkban az információs

<sup>5</sup> The Global Economy 2021b.

<sup>6</sup> TAHIR-HAJI-ALI 2014.

<sup>7</sup> HUCHET-BOURDON – LE MOUËL – VIJIL 2018.

<sup>8</sup> ŠEGOTA-TOMLJANOVIĆ-HUĐEK 2017.

<sup>9</sup> The Global Economy 2019.

technológia elfogadását, a készségeket, valamint az innovációs képességeket mérő dimenziók értékei alacsonyak.<sup>10</sup> Vagyis egy nagyon nyitott gazdaságú ország vagyunk, amelynek versenyképessége sajnos egyelőre nem kiemelkedő, és viszonylag lassan alkalmazkodik a technológiai változásokhoz. Hosszú távon nem valószínű, hogy így biztosítani tudjuk az exportra szánt termékek és szolgáltatások változatosságát és kiemelkedő minőségét.

Az ország hosszú távú gazdasági fejlődése így elég bizonytalan, ám ezen, ha nem is könnyen, de lehet változtatni. Itt kapcsolódik össze az EKB által említett teljes tényezőtermelékenység növelése és a technológiai fejlesztések szerepe. Az euróövezetben lévő kereskedelmi partnereink várhatóan ebbe az irányba fognak haladni, így feltételezhető, hogy legfontosabb partnerünk, Németország is. A kereskedelmi kapcsolatok fenntartása érdekében Magyarország is kénytelen lesz alkalmazkodni és mielőbb átvenni, megismerni, valamint használni az élvonalbeli technológiát – mikro- és makroszinten is.

Minél gyorsabban tesszük ezt meg, annál inkább erősíthetjük meg komparatív előnyeinket és versenyképességünket. A magyarországi állami beruházások és fejlesztések szerepe kiemelkedően fontos lesz a jövőben.

2023. április 27.

### **Felhasznált irodalom**

- European Central Bank (2023): *United We Stand: European Integration as a Response to Global Fragmentation*. 2023. április 24. Online: [www.ecb.europa.eu/press/key/date/2023/html/ecb.sp230424~67a4af298c.en.html](http://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2023/html/ecb.sp230424~67a4af298c.en.html)
- Eurostat (2023): *Inflation in the Euro Area*. 2023. április. Online: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Inflation\\_in\\_the\\_euro\\_area#:~:text=Euro%20area%20annual%20inflation%20was,from%208.5%20%25%20in%20February%202023](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Inflation_in_the_euro_area#:~:text=Euro%20area%20annual%20inflation%20was,from%208.5%20%25%20in%20February%202023).
- HUCHET-BOURDON, Marilyne – LE MOUËL, Chantal – VIJIL, Mariana (2018): The Relationship Between Trade Openness and Economic Growth: Some New Insights on the Openness Measurement Issue. *The World Economy*, 41(1), 59–76.
- KRUGMAN, Paul (2023): Revisiting the Summer of Stagflation. *The New York Times*, 2023. február 6. Online: [www.nytimes.com/2023/02/06/opinion/inflation-summer-stagflation-economy-recession.html](https://www.nytimes.com/2023/02/06/opinion/inflation-summer-stagflation-economy-recession.html)
- SCHWAB, Klaus szerk. (2019): *The Global Competitiveness Report*. World Economic Forum. Online: [www3.weforum.org/docs/WEF\\_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf?\\_gl=1\\*1d-tt9fb\\*\\_up\\*MQ..&gclid=CjwKCAjwl6OiBhA2EiwAuUwWZSsP\\_mlubjGQMAp1fxj56lGQqm-GSGlLvw-hxp4aj04zfN-bcYio-hxoCLQ0QAvD\\_BwE](http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf?_gl=1*1d-tt9fb*_up*MQ..&gclid=CjwKCAjwl6OiBhA2EiwAuUwWZSsP_mlubjGQMAp1fxj56lGQqm-GSGlLvw-hxp4aj04zfN-bcYio-hxoCLQ0QAvD_BwE)

---

<sup>10</sup> SCHWAB 2019.

## Húzóerő lehet az Európai Központi Bank stratégiája?

- ŠEGOTA, Alemka – TOMLJANOVIĆ, Marko – HUĐEK, Ivona (2017): Contemporary Approaches to Measuring Competitiveness – The Case of EU Member States. *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci: časopis za ekonomsku teoriju i praksu*, 35(1), 123–150.
- TAHIR, Muhammad – HAJI, Dk Hajah Norulazidah Binti Pg – ALI, Omar (2014): Trade Openness and Economic Growth: A Review of the Literature. *Asian Social Science*, 10(9), 137–143. Online: <http://dx.doi.org/10.5539/ass.v10n9p137>
- The Global Economy (2019): *Competitiveness – World Economic Forum Index, 2019 – Country Rankings*. Online: [www.theglobaleconomy.com/rankings/davos\\_competitiveness\\_new\\_measure/](http://www.theglobaleconomy.com/rankings/davos_competitiveness_new_measure/)
- The Global Economy (2021a): *Hungary: Trade Openness: Exports Plus Imports as Percent of GDP*. Online: [www.theglobaleconomy.com/Hungary/trade\\_openness/](http://www.theglobaleconomy.com/Hungary/trade_openness/)
- The Global Economy (2021b): *Trade Openness. Country Rankings*. Online: [www.theglobaleconomy.com/rankings/trade\\_openness/](http://www.theglobaleconomy.com/rankings/trade_openness/)